



▲ Roetert Steenbruggen langs de IJssel bij Herxen. © Ronald Hissink

Gerrit Pieter laat zien hoe dit dorpje leeft mét de IJssel (en hoe dit gaat veranderen)

Het is er nu nog groen en weelderig. Over een jaar rijden hier graafmachines en vrachtwagens af en aan. Dan is de dijkverzwaring langs de IJssel in volle gang. Wandelaars krijgen nu al een indruk van wat er gaat gebeuren. „Er valt veel meer te vertellen over de IJssel. De rivier is vergelijkbaar met de Loire of Ardèche.”

Zaterdagmiddag één uur in het pittoreske dorpje Herxen. Wandelgids Gerrit Pieter Roetert Steenbruggen gaat met een groep op pad tijdens een van de tochten van de Historische Vereniging Wijhe. Vandaag door het IJsselgebied bij Herxen.

De gids woont in Wijhe, maar groeide op in Herxen, een paar honderd meter van de rivier en kent het gebied op z'n duimpje. Ja, hij gaat ook iets vertellen over de dijkverzwaring die hier voor de deur staat, zoals vermeld in de uitnodiging.

Dijkproject loopt over bijna 30 kilometer

Dat miljoenenproject ligt gevoelig in de omgeving, aangezien er overlast gaat ontstaan. Van een aantal huizen direct achter de dijk zijn stukken tuin tijdelijk nodig voor opslag van zand en transportbewegingen. Ook zullen er tijdelijke afsluitingen zijn.

Volgend jaar tijdens de werkzaamheden zul je hem niet zien in het gebied, laat hij zich ontvallen. Dan is de IJssel en haar uitloopgebied immers niet de vertrouwde IJssel. Maar als het werk klaar is, kan hier gewoon weer gewandeld worden en is het beeld weer fraai en natuurlijk.

Over [bijna 30 kilometer wordt tussen Zwolle en Olst](#) de dijk verzwaaard. Een jarenlang project, uitgevoerd in fases. Tussen Herxen en Wijhe wordt een stukje dijk zelfs verlegd. Je kunt daar nu alleen op de fiets of te voet komen. Roetert Steenbruggen heeft begrepen dat het smalle pad verbreed wordt, dus dat is goed nieuws voor de recreant. Het stukje wordt druk befietst.

Een deel van het gebied bij Herxen tussen dijk en IJssel is eigendom van Staatsbosbeheer en niet toegankelijk. Daar komt een nevengeul om de IJssel bij hoogwater meer ruimte te geven.

Wie benieuwd is naar zulke vergravingen, kan bij Deventer kijken. Daar zijn tien jaar geleden ook van zulke 'waterreservoirs' gegraven, met op sommige stukken nieuwe mogelijkheden voor recreatie (op de oever).

Steenfabrieken en Tichelgaten

De dijkverzwaring moet het achterland beschermen tegen hoogwater. Maar onderwerp van gesprek tijdens de wandeling zijn ook de schoonheid van de rivier, de vroegere steenfabrieken die in de uitwaarden stonden of de klimaatverandering.

Dat laatste is actueel, nu in Zwitserland een gletsjer in snel tempo smelt. Roetert Steenbruggen legt uit dat het verdwijnen van gletsjers merkbaar gaat zijn in de IJsselvallei. Een gletsjer is immers een constante bron van water dat afvloeit naar de Rijn, waar de IJssel uit ontspringt. Zónder gletsjers beïnvloedt alleen regenval de waterstand van de IJssel steeds meer. En in periodes zoals afgelopen voorjaar, met weinig neerslag, krijg je een lagere waterstand.

Hij wijst naar zowel de IJsseloever ten noorden als ten zuiden van Herxen. „Daar hebben twee steenfabrieken gestaan.” Door die bedrijvigheid is een schitterende waterpartij ontstaan, die van Herxen richting Windesheim gaat. De Tichelgaten heet dit (tichel is een ander woord voor tegel).

Je spot daar prachtige watervogels. Maar hoe is zo'n waterpartij ontstaan? Door de winning van klei voor de steenfabriek, legt Roetert Steenbruggen uit. Toen de fabrieken sloten, nam de natuur het over.

Er is meer veranderd. „Vroeger stonden langs de IJssel veel meer fruitbomen, ook bij Herxen.” Dat werd meer landbouwgrond, binnendijs. Je ziet daar nu her en der kolken. Die herinneren aan een dijkdoorbraak die daar ooit is geweest.

Een ander weetje van de gids: waarom staan er op een dijk geen bomen en mis je schaduw?

Roetert Steenbruggen legt uit dat bomen planten op een dijk vragen om ellende is. Een vallende boom (door ouderdom of bliksem) trekt dan metersdiepe wortels uit de grond, dus uit de dijk. Dat maakt de dijk kwetsbaar.

‘IJssel mooiste rivier van Nederland’

De IJssel, Roetert Steenbruggen kan er eindeloos over vertellen.

Ook bij Herxen heb je een stukje waar je pal langs het water loopt. „Ik vind de IJssel de mooiste rivier van Nederland. Mooier dan de Rijn, dat is een transportrivier.” De Maas dan, die kronkelt toch ook en heeft wel wat weg van de IJssel? „De Maas heeft stuwen, de IJssel niet en is puur natuur.”

Ah, daar komt een bekende aan. Roetert Steenbruggen begroet hem: „Hij maakt dagelijks foto's van de IJssel. Elke dag is de rivier anders.”

Zelf een mooi wandeling met gids in Dorp of langs de ijssel beleven?

In de maanden april tot en met september kan er gewandeld worden met een gids van de Historische Vereniging Wijhe. Zie de agenda voor deze wandelingen. Daarnaast kan er het hele jaar door op aanvraag een historische wandeling gep-land worden.

Informeer naar de mogelijkheden via historischeverenigingwijhe@gmail.com bellen mag ook 0570-522527 / 06-3097003